Každá zodpovědná budoucí matka si přeje pro své dítě jen to nejlepší a touží mít především zdravé dítě. Snaží se jej ochránit i před možnými sexuálně přenosnými infekcemi.

Co jsou to STD?

STD (anglicky Sexually Transmitted Diseases), česky sexuálně přenosné choroby nebo také infekce (STI – Sexually Transmitted Infections) je skupina nemocí způsobených různými původci, přičemž jejich společným znakem je přenos především při pohlavním styku. Některé z nich se mohou také krví nebo kontaktem přenést z matky na plod a dítě. Příčinou onemocnění jsou vyšší organizmy jako např. původce svrabu, muňka (veš ohanbí), roupi, dále kvasinky, protozoa (trichomonády), ale i řada bakterií (kapavka, měkký vřed), spirochet (syfilis, tropické spirochetózy), chlamydie, L – organizmy. Z virů pak jde o původce molusek, špičatých bradavic, oparu (herpes simplex), zánětu jater (hepatitis B - ale i A, C, D, E) a vlastně i HIV/AIDS. Sliznice, postižené některou z pohlavních nemocí, usnadňují až 300x vniknutí viru HIV do organizmu. Není výjimkou nález 2 – 3 STD u jednoho nemocného. Proto vyšetření na sexuálně přenosné choroby bývají prováděna současně na všechny původce. Rovněž tak preventivní opatření jsou si prakticky podobná u všech STD, včetně HIV, a provádí se proto společně.

Které STD jsou nejzávažnější a nejčastější v našich podmínkách?

Jsou to chlamydie, kapavka a syfilis.

Chlamydie - v současnosti nejčastější STD infekce. U žen vyvolávají onemocnění pochvy, dělohy, konečníku, močové trubice, jsou příčinou zánětů po proběhlé kapavce. U novorozenců se můžeme setkat se závažným zánětem oka (obdobným jako u kapavky). Existuje mnoho sérotypů, z nich L1 – L3 jsou příčinou závažné pohlavní nemoci Lymphogranuloma inguinale, která působí vředy na zevních rodidlech a postihuje mízní cesty, zejména v tříslech s následnými píštělemi. Výskyt je u nás vzácný, nemoc je častější v subtropech a tropech. Může být zavlečena z turistické cesty.

Kapavka – nejčastější pohlavní nemoc u nás. Objevem antibiotik se snížila závažnost i obtíže. Přesto se setkáváme s následujícími stavy: nemoc může probíhat skrytě (zejména u žen), což je závažné z důvodů snadnějšího šíření. Nemoc z postižených močových nebo pohlavních cest se může šířit u žen na dělohu, vejcovody, vaječníky i na malou pánev a být příčinou náhlé příhody břišní.

Zánět často slepením vejcovodu způsobí sterilitu nebo je příčinou mimoděložního těhotenství. Časté jsou poruchy menstruace s bolestmi. Ženy bývají postiženy i velmi bolestivými záněty Bartolinských žlázek při vchodu do pochvy. Zejména nevhodná je neodborná (zvláště laická) léčba různými prostředky. Kapavku musí léčit pouze odborný lékař, venerolog. Důležitá je léčba obou sexuálních partnerů. Průchodem porodními cestami při porodu se může nakazit i novorozenec. Toho ohrožuje hlavně kapavčitý zánět spojivek a rohovky. Ten by mohl vyústit i v oslepnutí novorozence.

Syfilis – nejzávažnější z pohlavních nemocí. Přezdívá se jí „opice nemocí", protože dovede napodobit řadu jak kožních, tak zejména interních, nervových, očních a psychiatrických nemocí. Diagnostika je proto obtížná. Choroba může být celoživotním problémem. Po třech týdnech od infekce se utvoří nebolestivý tvrdý vřed, posléze zduří mízní uzliny v tříslech, následně v celém těle. To již I. stadium přechází do druhého. Dostaví se vyrážka, posléze projevy v ústech a na genitálu, částečný výpad vlasů a další nálezy. V I. a II. stadiu je nakažená osoba vysoce infekční. Neléčená nemoc po dobu 3 - 5 let střídá období bezpříznaková s příznakovými. Následuje specifický zánět se vznikem tzv. gumat (název podle produkce vazké tekutiny podobné klovatině – arabské gumě). Gumata se vyskytují na kůži i ve vnitřních orgánech a cévách. Postižení srdce a srdečnice vede i k náhlým úmrtím. Za 15 – 20 let nemoc může vyústit v onemocnění míchy a mozku. Syfilis se může během těhotenství přenést také na plod. Míra postižení plodu závisí na době infekce matky. Čím je období mezi nákazou a porodem kratší, tím je i menší riziko přesunu na samotný plod. Může docházet k potratu, narození mrtvého nebo těžce nemocného dítěte, případně ke vzniku časné nebo pozdní formy vrozené syfilis u narozeného dítěte. Počet případů onemocnění syfilis u dospělých, vrozená syfilis u dětí u nás narůstá. Epidemiologicky závažná je situace u východních sousedů (Rusko, Ukrajina).

Co působí matce nebo dítěti ostatní STD?

Kvasinky – příčina zánětu pochvy (kolpitis) a výtoku, u dítěte soor (moučnivka) – především v ústech.

Trichomonády – zánět pochvy a močové trubice.

Bakteriální infekce – působí záněty močových a pohlavních cest a konečníku. Mohou být příčinou sterility.

Mykoplazmata, ureaplazmata – zánět pochvy, mohou být příčinou potratů a problémů s otěhotněním.

Opar (Herpes simplex) – záněty a vřídky velmi bolestivé, často se vracejí, např. při menstruaci, při snížení obranyschopnosti. Zřejmě má vztah i k rakovině děložního hrdla. Může se infikovat i dítě a vyvolat tím u něj záněty především ústní sliznice a dásní.

Špičaté kondylomy (fíčky) a moluska – mnohdy svízelně odstranitelné a opakující se výrůstky při zánětech pochvy, močové trubice u osob se sníženou imunitou.

Záněty jater (hepatitidy) – se mohou rovněž přenést sexuální cestou. Mohou končit zatvrdnutím jater (cirhózou) i karcinomem jater. Chrání nás preventivní očkování (hepatitis A a B).

Jaká jsou opatření, povinnosti a předcházení STD?

- Každý může přímo, bez doporučení navštívit dermatovenerologa, který v případě potřeby zajistí vyšetření a léčbu. Nikdy se nesnažte nemoc léčit sama.
- Odpovědné budoucí maminky pravidelně navštěvují poradnu pro těhotné. Gynekolog 2x během těhotenství provede sérologické vyšetření na syfilis. Všem novorozencům se provádí povinně sérologické vyšetření na syfilis z pupečníkové krve. Každému novorozenci jsou ihned po porodu ošetřeny oči (kredeizace - prevence kapavčitého zánětu).
- Zodpovědně vybírejte svého partnera. Vyhněte se sexuálnímu kontaktu s osobami, které by mohly být infikovány sexuálně přenosnou infekcí.
- Nezapomeňte, že kondom je u STD stejně jako u HIV účinnou prevencí.
- Každý nemocný s pohlavně přenosnou infekcí je povinen se léčit a spolupracovat při zjištění svých sexuálních kontaktů.

Co je HIV?

HIV (anglicky Human Immunodeficiency Virus), česky virus lidského imunodeficitu, je zkratka pro virus, který způsobuje ztrátu obranyschopnosti (imunity) člověka před nejrůznějšími infekcemi. Tento virus napadá zejména určitou skupinu bílých krvinek tzv. T-lymfocytů, které mají důležitou úlohu v imunitním systému lidského organizmu. Virus se v nich množí, poškozuje jejich funkci a nakonec je i usmrcuje. Tím se počet lymfocytů snižuje, což vede až k úplné ztrátě obranyschopnosti organizmu a ke vzniku onemocnění AIDS.

Co je AIDS?

AIDS (anglicky Acquired ImmunoDeficiency Syndrome), česky syndrom (soubor příznaků) získaného imunodeficitu. Jedná se o konečné klinické stadium infekčního onemocnění způsobeného virem HIV, charakterizované ztrátou imunity, tedy obranyschopnosti člověka. Napadený organizmus se stává vnímavým k celé řadě dalších infekcí a nádorovým onemocněním.

Kde se HIV v organizmu vyskytuje?

Virus HIV se vyskytuje v lymfatických uzlinách a v tělesných tekutinách člověka, především v krvi, preejakulátu, spermatu, poševním sekretu a v jiných tělesných tekutinách včetně mateřského mléka.

Jak se HIV přenáší ?

HIV se přenáší třemi způsoby :

1. Nechráněným pohlavním stykem, jak heterosexuálním (dvou jedinců různého pohlaví), tak homosexuálním (dvou jedinců stejného pohlaví).
   Za velmi rizikový se považuje nechráněný anální styk (do konečníku) provozovaný jedinci stejného nebo různého pohlaví. Důvodem je, že při tomto styku dochází k drobným krvácivým poraněním jemné sliznice konečníku, která obsahuje buňky velmi citlivé k HIV infekci. Rovněž velmi rizikový je nechráněný styk do pochvy, ale i do úst (orální sex).
2. Krevní cestou
   a) Injekčním užíváním drog, především při společném sdílení jehel a stříkaček, ale i roztoku injekčních drog.
   b) Podáním infikované krve nebo přípravků z ní vyrobených. V současné době je ve vyspělých zemích (včetně ČR) tento přenos prakticky vyloučen, protože všichni dárci krve jsou vždy před každým darováním kontrolováni, zda jejich krev není infikovaná virem HIV.
3. Přenosem z infikované matky na plod a dítě.